

Ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος στα εγκαίνια της Β' Αγγειοχειρουργικής του Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μεσσηνίας](#)

Την Πέμπτη 6 Απριλίου 2023, πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της νεοσύστατης Β' Αγγειοχειρουργικής Κλινικής του Ε.Κ.Π.Α., στο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό».

Η τελετή των εγκαινίων τελέσθηκε από τον Σεβασμιώτατο [Μητροπολίτη Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο](#), κατόπιν προσκλήσεως του Διευθυντού της Κλινικής κ. **Χρήστου Κλωνάρη**, στην οποία παρέστησαν, ο Υπουργός Υγείας κ. **Αθ. Πλεύρης**, η Αναπληρώτρια Υπουργός Υγείας κ. **Μίνα Γκάγκα**, Ο Υπουργός Οικονομικών κ. **Χρ. Σταϊκούρας**, ο Πρύτανης του Ε.Κ.Π.Α. κ. **Μελέτιος - Αθανάσιος Δημόπουλος**, ο Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών Υγείας του Ε.Κ.Π.Α. κ. **Εμμ. Πικουλής**, ο Πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής και Υποψήφιος Πρύτανης του Ε.Κ.Π.Α. κ. **Γεράσιμος Σιάσος**, ο Περιφερειάρχης Αττικής κ. **Γ. Πατούλης**, ο Δήμαρχος Ζωγράφου κ. **Βασίλειος Θώδας**, οι τ. Πρυτάνεις του Ε.Κ.Π.Α. κ. **Θεόδ. Φορτσάκης**, **Χρ. Κίττας** και **Θεοδ. Πελεγκρίνης**, ο Διοικητής του Νοσοκομείου κ. **Θεοφάνης Ροΐδης**, ο Διευθυντής Διεύθυνσης Υγειονομικού του ΓΕΝΥποναύαρχος (ΥΙ) κ. **Αντ. Παπαγεωργίου**, ο πρ. Υπουργός Υγείας κ. **Αθ. Γιαννόπουλος**, ο Διευθυντής Χειρουργικής κ. **Νικ. Νικητέας**, ο τ. Καθηγητής και Αγγειοχειρουργός κ. **Ηλίας Μπαστούνης**, ο Πρόεδρος του Οργανισμού Μεταμοχεύσεων κ. **Γεώργ. Παπαθεοδωρίδης**, ο Καθηγητής

Χειρουργικής κ. **Γεώργ. Σωτηρόπουλος**, πολλοί Διευθυντές και Καθηγητές Κλινικών, και το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Μετά τους χαιρετισμούς, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας ομίλησε με θέμα : **«Ιατρική και Θεολογία σε διάλογο»**.

Η ομιλία του Μητροπολίτη Μεσσηνίας Χρυσόστομου

Παρότι η σχέση **Ίατρικής καί Θεολογίας** ανέκαθεν τροφοδοτούσε τόν κοινωνικό καί έπιστημονικό διάλογο, , στίς ήμέρες μας -έξαιτίας τής πανδημίας τοῦ κορονοϊού- έπανήλθε μέ άμφίδρομο ένδιαφέρον, καί μέ έκκωφαντικό θόρυβο κάποιες φορές.

Στή δημόσια συζήτηση διατυπώθηκαν άμφισβητήσεις καί ένστάσεις, ένῳ άλλες φορές άναζητήθηκε, μέ έπιστημονικό τρόπο, νά προσδιοριστοῦν τά όρια μιᾶς διαλεκτικής, μέ σαφή νοηματοδότηση.

Θά μπορούσαμε νά ισχυριστοῦμε, ότι στήν ιστορική τους διαδρομή καί άνάπτυξη, Ίατρική καί Θεολογία, κάποτε διαλέγονται άλληλοπεριχωρούμενες καί κάποτε συγκρούονται άλληλοαμφισβητούμενες.

Ἦδη μέ τό κίνημα τοῦ **Διαφωτισμοῦ**, ἡ ἐπιστήμη τῆς Ἱατρικῆς ἐπιχειρεῖ νά ὑποκαταστήσει, ἐνίοτε καί νά ἀντικαταστήσει τήν Θεολογία. Ἡ ἀλήθεια γιά τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο προσεγγίζεται μέ τήν κριτική τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τήν φαινομενολογία τοῦ πειράματος καί μέ τά μετρήσιμα ἀντιληπτά χαρακτηριστικά του. Στήν ἱστορία αὐτῆς τῆς μακρᾶς συγκρουσιακῆς λογικῆς ἡ θεολογική κατάφαση ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καί καρπός ἐμπειρικῆς γνώσης, δηλαδή, βιώματος ὡς ἔκφρασης τῆς πίστεως, ὑπῆρξε μᾶλλον ἀποδυναμωμένη.

Ἐξ αὐτῶν προκύπτει τό ἐρώτημα πού μᾶς ἀφορᾷ: ἀπό μία τέτοιου εἴδους συγκρουσιακή ἀντιπαράθεση καί ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη θεώρηση, μπορούμε νά ὁμιλοῦμε σήμερα γιά διαλεκτική σχέση Ἱατρικῆς καί Θεολογίας καί νά ἀναζητοῦμε τά ὅρια τῆς σύμπτωσής τους;

Ὅσοι παρακολουθοῦν μέ ἐπιμέλεια καί προσοχή τήν ἐξέλιξη τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης σέ ὅλα τά πεδία της, διαπιστώνουν ὅτι ἡ θεωρία τοῦ ἀπόλυτου ἐπιστημονισμοῦ δέν ὑπηρετεῖται πλέον καί ἡ ἐμφατική ἀπομόνωση τῶν κλάδων της ἀμφισβητεῖται διαρκῶς. Τά στεγανά μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν, ἀκόμη καί τῶν ἱατρικῶν ἐξειδικεύσεων, ἀρχίζουν καί καταρρέουν καί κανένας μας δέν μπορεῖ νά πεῖ στόν ἄλλον, κατά τήν παύλειο ρήση, «χρεῖαν σοῦ οὐκ ἔχω» (Α' Κορ. 12.21).

Ὅλα αὐτά ἰσχύουν πρῶτιστα στή σχέση Ἱατρικῆς καί Θεολογίας, ὅταν μάλιστα τόσο ἡ μία ὅσο καί ἡ ἄλλη ἔχουν ὡς ὑποκείμενό τους τόν ἄνθρωπο.

Σ' αὐτήν, λοιπόν, τήν λογική τῆς διαλεκτικῆς μεταξύ Ἱατρικῆς καί Θεολογίας, μάλιστα ὑπό τό πρῖσμα τῆς ὀλιστικῆς προσέγγισης, τό κατεξοχήν σημεῖο σύμπτωσής τους εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος μετέχει στό ἀγαθό τῆς ζωῆς καί τό

βιώνει ως γεγονός σχέσης τόσο προς τούς συνανθρώπους όσο και προς τό περιβάλλον του. Τό κοινό σημείο συνάντησης τῆς Ἰατρικῆς καί τῆς Θεολογίας ἀποτελεῖ ἡ περί τοῦ ἀνθρώπου ἀλήθεια καί ἡ περί τοῦ τρόπου ἐπιβίωσης καί δικαίωσής του προσπάθεια καί συνεργασία.

Ὁ τρόπος ὅμως ἐπιβίωσης τοῦ ἀνθρώπου παρότι ὁδηγεῖ ὅπως προείπαμε σέ μιᾶς μορφῆς διαλεκτική σχέση, συγχρόνως ἐπισημαίνει καί τήν μεθοδολογική διαφοροποίηση τῆς Ἰατρικῆς σέ σχέση προς τήν Θεολογία. Ἡ μέν πρώτη, τόν προσδιορίζει ἐδραζόμενη στό πείραμα καί τήν παρατήρηση, τή νόσηση καί τή θεραπεία. Ἡ δεύτερη ἐδράζεται στήν συγκεκριμένη σχέση τοῦ ἀνθρώπου προς τόν Θεό, προς τό φυσικό περιβάλλον καί προς τούς συνανθρώπους του.

Ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τό πρῶτο ὄριο τῆς διαλεκτικῆς μεταξύ **Ἰατρικῆς καί Θεολογίας**.

Τό δεύτερο καί οὐσιαστικότερο, τό ὁποῖο ὑπαγορεύεται καί ἀπό τήν προηγούμενη ὀριοθέτηση, βρίσκεται στό ἐρώτημα τί εἶναι ἄνθρωπος καί ποιός ὁ προορισμός του. Μάλιστα γύρω ἀπό αὐτό τό ἐρώτημα διαπλέκεται τόσο τό νόημα γιά τή ζωή όσο καί ὁ σκοπός καί ἡ προοπτική τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπό τή μέθοδο προσδιορισμοῦ καί διερεύνησης τοῦ περιεχομένου τῆς ζωῆς καθορίζεται ἡ ἐπιστημονική πολλαπλότητα καί ποικιλία, ἐκφράζοντας μέ τόν τρόπο αὐτό ὄχι μία συγκρουσιακή ἀλλά μία συμπληρωματική θεώρηση τῆς Ἰατρικῆς καί τῆς Θεολογίας, ὡς Ἐπιστημῶν, ἀναφορικά προς τήν ἔννοια

άνθρωπος, πρὸς τὸν τελικὸ προορισμὸ του καὶ τὴν προοπτικὴ του.

Γιὰ τὴν Θεολογία ἡ προοπτικὴ αὐτὴ προσδιορίζεται ὡς ἡ κατάστασι τῆς «αἰώνιας ζωῆς». Γιὰ τὴν Ἰατρικὴ ἀποτελεῖ τὸ στόχο γιὰ τὴ διατήρησι καὶ διαιώνισι τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς.

Γιὰ τὴν Θεολογία ἡ ἀσθένεια εἶναι μία «φυσικὴ ὁμαλό-τητα», ἐπειδὴ ὁ κτιστὸς ἄνθρωπος ρέπει πρὸς τὴ φθορά καὶ τὸ θάνατο. Γιὰ τὴν Ἰατρικὴ εἶναι ἀπολύτως «φυσικὸ» νὰ νοσήσῃ κάποιος, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νοσοῦν καὶ πεθαίνουν, ὅπως καὶ γιὰ τὴν Θεολογία νοσοῦν καὶ πεθαίνουν, ἀκόμα καὶ οἱ ἅγιοι καὶ ἁμαρτωλοί, ἀφοῦ ἡ φθορά καὶ ἡ θνητότητα κληροδοτοῦνται βιολογικὰ ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ καὶ μαζί τους καὶ οἱ ἀσθένειες.

Γιὰ τὴν Ἰατρικὴ ἡ θεραπεία ἐπίσης εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴ νοσηρότητα καὶ τὰ συμπτώματά της. Γιὰ τὴν Θεολογία ἡ θεραπεία σημασιολογεῖ τὴν ὑπέρβασιν τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ τῆς ἐκούσιας ἀπελευθέρωσής μας ἀπὸ τὰ πάθη.

α) Ἡ πρώτη ἀρχὴ ἡ ὁποία ὁριοθετεῖ τὸν διάλογο Ἰατρικῆς καὶ Θεολογίας, καλεῖται νὰ ἀπαντήσῃ στό ἐρώτημα τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἓνα ἐρώτημα καθαρὰ ὄντολογικόν, τὸ ὁποῖο ὁδηγεῖ στὴ γνώσιν καὶ ὄχι ἀπλῶς στὴν ἠθικὴ κατανόησιν τοῦ βαθύτερου περιεχομένου τοῦ ἐρωτήματος καὶ τῆς σημασίας του γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀπάντησις στό ἐρώτημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὴν κοινὴ συνισταμένη μετὰ τῆς ἀλήθειας τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ρῆσις τοῦ Ἱπποκράτη, ὅτι «οὐκ ἔστι ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅτι τί ἔστιν ὁ ἄνθρωπος» (εἶναι ἀδύνατον νὰ γνωρίζῃ τὴν ἰατρικὴ αὐτὸς ποὺ δὲν γνωρίζῃ ἀκριβῶς τί εἶναι ἄνθρωπος).

β) Ἡ δευτέρη ἀρχὴ εἶναι ἡ ταυτότητα τῆς ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ψυχοσωματικὴ ὄντοτητα. Ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸν ἄνθρωπο δὲν εἶναι μόνο ἡ ψυχὴ του ἀλλὰ ἡ ὁργανικὴ ἐνότητι ψυχῆς, σώματος καὶ πνεύματος (πρβλ. τὰ περὶ δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου ἀναφερόμενα, σῶμα-σάρκα, πνεῦμα-ψυχὴ. Γεν. Β', 7). Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου γεννιέται μαζί μὲ τὸ σῶμα του καὶ τὸ σπουδαιότερον δὲν ἀναπαύεται «αἰώνια» ἐὰν δὲν ἀνακτήσῃ τὸ σῶμα της (βλ. Ἰεζεκιήλ ΛΖ', 4-9). Ἐνας μεγάλος θεολόγος τοῦ παρελθόντος αἰῶνα τὸ ἐξέφρασε ἐπιγραμματικὰ: «Ὁ ἄνθρωπος χωρὶς τὴν ψυχὴν εἶναι πτῶμα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὸ σῶμα εἶναι φάντασμα, δὲν εἶναι σὲ καμμία περίπτωσι ἄνθρωπος. Δὲν εἶναι ἡ ἀλήθεια ἄνθρωπος» (π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ).

Συνεπώς, κάθε θρησκευτικότητα, ή όποία καταργεί είτε αποδυναμώνει τό ρόλο τοῦ σώματος ὑπέρ σωτηρίας τῆς ψυχῆς μέ σκοπό τήν επίτευξη τῆς ἀθανασίας ἀντιβαίνει στήν ἀλήθεια καί στήν ὄντολογική θεώρηση τοῦ ἀνθρώπου σέ σχέση πρός τή σωματικότητά του. Τόσο γιά τήν Ἱατρική ὅσο καί γιά τήν Θεολογία ὁ ἄνθρωπος νοεῖται μέ τή σωματικότητά του•τό σῶμα μας ἀποτελεῖ ὀργανικό μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας.

Ἐξίσου, κάθε ἐπιστημονική ἔρευνα πού καταργεῖ είτε ἀμφισβητεῖ τήν ψυχή, ὡς στοιχεῖο ταυτότητας τοῦ ἀνθρώπου στό ὄνομα μιᾶς σωματικῆς ἀποκλειστικότητας, ὁδηγεῖται σέ μία μονιστική θεώρηση τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης καί ζωῆς.

Ὅσο ὁμως ἡ ψυχή εἶναι ταυτοτικό στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου ἄλλο τόσο εἶναι ἀπαραίτητο καί τό σῶμα του γιά τήν προσωπική παρουσία στό φυσικό του περιβάλλον καί στήν σχέση του μέ τούς ἄλλους συνανθρώπους. Ἡ ἰδιαίτερη αὐτή σχέση του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους ἀλλά καί μέ τό φυσικό του περιβάλλον εἶναι ἀπαραίτητη προκειμένου νά συν-υπάρχουν. Ἡ ἄποψη αὐτή ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τίς σύγχρονες ἐπιστημονικές θεωρίες τῆς φυσικῆς καί τῆς κοσμολογίας, κυρίως ἀπό τή λεγόμενη ἀνθρωπική ἀρχή (anthropic principle), ὅπου δέν προσαρμόζεται μόνο ὁ ἄνθρωπος στόν κόσμο ἀλλά ἐπίσης καί ὁ κόσμος στόν ἄνθρωπο (Barrow and Tipler). Αὐτή ἡ σχέση ἀλληλοεξάρτησης συνεπάγεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν νοεῖται ἀποκλειστικά ὁ μόνος ἀλλά πάντοτε βρίσκεται σέ μία σχέση ἀνάπτυξης καί δημιουργίας μέ τό φυσικό του περιβάλλον, δίνοντάς του ἕναν ἄλλο προορισμό καί μία ἄλλη θεώρηση καί λειτουργία. Αὐτό ὑποδεικνύεται καί στήν βιβλική μας παράδοση, ὅταν ἤδη ἀπό τήν πρώτη δημιουργική στιγμή ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τή θεία ἐντολή νά ἐργάζεται καί νά φυλάττει τή δημιουργία (Γεν. Α΄, 26-28 καί Β΄, 15

). Χωρίς τόν άνθρωπο ή δημιουργία είναι νεκρά καί ό άνθρωπος χωρίς τή λοιπή δημιουργία είναι αποκλειστικά μόνος.

γ) Έξ αίτίας αὐτῆς τῆς σχέσης τοῦ ἀνθρώπου μέ τό φυσικό του περιβάλλον ἀναδεικνύεται καί ή τρίτη ἀρχή, αὐτή τῆς κίνησης, ὡς τό οὐσιῶδες χαρακτηριστικό πραγμάτωσης τοῦ κόσμου καί τῆς ὑπαρξης ὡς ζωῆς, ἀφοῦ ό κόσμος δέν ἔγινε ἀπλῶς γιά νά παραμένει στάσιμος ἀλλά γιά νά «κτίζεται πάντοτε» (Γρηγόριος Νύσσης), δηλαδή νά κινεῖται δυναμικά μέσα στήν ἱστορία καί νά δίνει μία προοπτική σ' αὐτό πού ὀνομάζουμε ζωή, ή ὁποία κατανοεῖται ὄχι μέ τήν ἔννοια κάποιας ἰσορροπίας καί ὁμοιοστατικῆς σχέσης συστατικῶν ἀλλά ὡς γεγονός ἀναφορᾶς καί σχέσης πρὸς τούς ἄλλους, γι' αὐτό καί κατά τόν Γρηγόριο τόν Θεολόγο ό άνθρωπος «καί ἥρηται, καί οὐ παύσεται».

Αὐτή ή ἔννοια τῆς συνεχοῦς κινήσεως εἶναι στενά συνδεδεμένη, τόσο στή Θεολογία ὅσο καί στήν Ἱατρική, μέ τήν ἴδια τή διαιώνιση τῆς ζωῆς καί τήν αἰώνια προσπάθεια διασφάλισή της ὑπέρ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ή ὑγιῆς κατάστασή του. Εἶναι παραδεκτό ἄλλωστε ὅτι ή ὑγεία εἶναι ή στενή, ή ἰσορροπημένη καί ή ἀδιατάρακτη σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τό περιβάλλον του, μέσα ἀπό τήν ὁποία ὀρίζεται συγχρόνως καί τό περιεχόμενο τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης. Ἀντίθετα ὡς ἀσθένεια περιγράφεται ή ὁποιαδήποτε διατάραξη ή διαταραχή αὐτῆς τῆς σχέσης.

δ) Ἀνάλογη εἶναι καί ή θεώρηση τῆς ζωῆς, ἀπό τήν **Ἱατρική Ἐπιστήμη καί τήν Θεολογία**, ὄχι ὡς κάτι τό κεκτημένο καί ἀτομικό ή ὡς μία κατάσταση ἀπομονωμένης ἐπιβίωσης ἀλλά ὡς ὑπαρκτικό γεγονός σχέσης καί κοινωνίας, τόσο μέ τόν Θεό, ὡς «αἰώνια ζωή», ὅσο καί μέ τούς ἀνθρώπους, ὡς διατήρηση τῆς ζωῆς, κυρίως μέσα ἀπό τήν ὁποιαδήποτε μετα-μοσχευτική προσφορά ὀργάνων, στοιχείων καί ὑγρῶν τοῦ σώματός του. Εἶναι μία κίνηση πρὸς ζωή ἀπό τόν δότη πρὸς τόν λήπτη, ὥστε ό λήπτης «ζωήν ἔχει καί περισσόν ἔχει». Γι' αὐτό ζωή πού δεν μοιράζεται εἶναι ζωή κλεμμένη, ἐπειδή «οὐκ ἔστιν ἄλλως σωθῆναι εἰ μή διά τοῦ πλησίον» (Μακάριος Αἰγύπτιος).

ε) Τέλος ή ἀλματώδης ἐπιστημονική πρόοδος τῆς βιο-ἱατρικῆς καί οἱ προκλήσεις της γιά τήν ἴδια τήν Θεολογία θέτει καί τήν ἐπομένη ἀρχή μέ τούς ἀντίστοιχους προβληματισμούς, ὄχι ήθικούς ἀλλά ὄντολογικούς, ἀφοῦ καλούμεθα νά ἀπαντήσουμε πλέον ὄχι ἐάν ἔχουμε καλό ή κακό ἄνθρωπο ἀλλά τελικά ἄν ἔχουμε ἄνθρωπο, μέ τούς ὅρους καί τίς προϋποθέσεις πού ἔχουμε ἤδη περιγράψει.

Οἱ ἐπιστήμονες σήμερα κατάφεραν νά χαρτογραφήσουν τά περισσότερα ἀπό τά χρωματοσώματά μας, κάνοντας ἔτσι δυνατό τόν «ἀναγνωστικό» χειρισμό τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς. Μέσα ἀπό αὐτήν τήν χαρτογράφηση ἔχουν ἐπιτύχει νά ἐπιβεβαιώσουν σημαντικά τά χρονικά ὅρια τῆς ζωῆς, νά προσδιορίσουν τήν

προοπτική της ζωής αλλά και να επιβεβαιώ-σουν την μοναδικότητα και τό ανεπανάληπτο κάθε άνθρωπι-νου προσώπου, σέ σημείο μάλιστα να όμιλούν πλέον μέ βεβαιότητα για την μοναδικότητα της γονιδιακής μας ταυτότη-τας (πρβλ. Στυλιανός Άντωναράκης, Καθηγητής Γενετικής).

Πέραν τούτου, μέσα από την σχετικά σύγχρονη διαδικασία της κλωνοποίησης, οί επιστήμονες έπαναφέρουν και τό σημαντικό ζήτημα της έτερότητας του ανθρώπου ως ύποκειμένου. Και σέ αυτό τό σημείο όφείλουμε να έπισημάνουμε ότι για την Θεολογία ένα ταυτόσημο DNA (κλωνοποίηση) δέν αναιρεί την έτερότητα του ύποκειμένου ανθρώπου, έπειδή ό άνθρωπος είκονίζεται όχι μόνο μέ την βιολογική του σύσταση και τά έξωτερικά χαρακτηριστικά του αλλά και από την σχεσιακή του δυνατότητα, ή όποία κάθε στιγμή έπιβεβαιώνει τή μοναδικότητά και τό αναντικατάστατο του προσώπου του.

Έπιπλέον, ή γονιδιακή χαρτογράφηση έπιβεβαίωσε και την όντολογική σχέση του ανθρώπου μέ τό περιβάλλον του, σχέση άλληλοπροσδιοριστική, σχέση συνεχής και άδιάκοπη, διά της όποίας κατανοείται ή ιδιαιτερότητα του φαινομένου της ζωής για κάθε άνθρωπο και έρμηνεύεται ή έξελικτική και αναπτυξιακή του διαφοροποίηση.

Όλα αυτά, τά όντως θαυμαστά, δέν μπορούμε πλέον να τά παρατηρούμε μέ άδιαφορία. Είναι θέματα πού άπαιτούν σοβαρό προβληματισμό, έξαιτίας τών συνεπειών τους. Και καθώς είναι τόσο καινούργια, κάθε προβληματισμός χωρίς όριοθετήσεις όδηγεϊ αναγκαστικά σέ νέα περίπλοκα ζητήματα όντολογίας, όπως ή διάκριση γένους και είδους για τόν ίδιο τόν άνθρωπο ή ή άμφισβήτηση της διάκρισης τών φύλων, μία -ας μοϋ έπιτραπεϊ- σύγχρονη έκφραση βλασφημίας κατά του Δημιουργού Θεού, άφοϋ για την Θεολογία «άρσεν και θήλυ έποίησεν αυτούς». (Γεν. 1, 27).

Ακόμη και στο επίπεδο της θεραπείας δεν μπορεί να αμφισβητήσει κάποιος την οριοθέτησή της, με βάση την αρχή ότι κάθε νοσογόνος κατάσταση δεν είναι δεδομένη είτε στο βιολογικό, είτε στο πνευματικό επίπεδο. Τό σημείο όπου η Ιατρική και η Θεολογία διαφοροποιούνται είναι η μεταβλητή ως προς την τεχνική, τη μέθοδο και την εφαρμογή της στην ύπηρεσία του κοινού σκοπού, ο οποίος παραμένει η επίτευξη της θεραπείας και η απάλειψη της νοσογόνου αιτίας. Είναι γνωστό, ότι σε κάθε εφαρμοζόμενη θεραπευτική η αρχή της εξατομίκευσης της θεραπείας θεωρείται δεδομένη, είτε στην Ιατρική, ως εξειδικευμένη και εξατομικευμένη θεραπευτική αγωγή, είτε μέσω του μυστηρίου της μετανοίας/έξομολογήσεως στην Έκκλησία μας, με την εξατομικευμένη θεραπευτική μέσω της εφαρμογής των εκκλησιαστικών έπιτιμίων (αρχή της εκκλησιαστικής οίκονομίας, διάκρισης και φιλανθρωπίας).

Κατακλείοντας, θα ήθελα να πω, ότι είναι μάλλον άφελής ή θεώρηση πώς τα προβλήματα αυτά μπορούμε να τα προσεγγίσουμε αποκλειστικά και μόνο ως θέματα έθνικής νομοθεσίας είτε ήθικης αξιολόγησης, διότι δεν άφορούν τρόπους συμπεριφοράς του ανθρώπου αλλά άγγίζουν όρίζοντες όντολογίας και έξυπηρετούν τό σκοπό αυτής της ανθρώπινης ζωής και ύπαρξης.

Είναι, νομίζω, άπαραίτητο να συνεχιστεί μία γόνιμη διαλεκτική, όπου οι άρνήσεις, οι συγκρούσεις, οι αντιπαλότητες και οι ιδεοληπτικές άγκυλώσεις του παρελθόντος δεν θα έχουν πλέον καμμία θέση. Η διαλεκτική μεταξύ Ιατρικής και Θεολογίας δεν θα πρέπει να άποβλέπει παρά μόνο στην ωφέλεια του ανθρώπου.

Βιβλιογραφία:

Ιωάννου Ζηζιούλα (†), Μητροπολίτου Περγάμου, «Νόσος και θεραπεία στην Όρθόδοξη Θεολογία», έν Θεολογία και Ψυχιατρική σέ διάλογο. Πρακτικά Ημερίδας, Άθήνα 1999, σελ. 133-156.

Χρυσόστομου Παπαθανασίου, Μητροπολίτου Μάνης, Σχέση Έκκλησίας και Ιατρικής Έπιστήμης, Μάνη 2020.

Κωνσταντίνου Παπαπέτρου, Είναι η Θεολογία Έπιστήμη;, Άθήνα 1970.

Χρυσόστομου Σαββάτου, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, «Τά όρια της διαλεκτικής Έπιστήμης και Θρησκείας», έν τοϋ Ιδίου, Έκκλησία και Κοινωνία, έκδ. Ιεράς Μητρόπολης Μεσσηνίας, Καλαμάτα 2017, σελ. 313-321.

Χρυσόστομου Σαββάτου, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, Τό έρώτημα τί είναι ζωή και τό δικαίωμα για ζωή. Θεολογική και άνθρωπολογική προσέγγιση, Άθήνα 2018.